

Kleine kinderen
Grote
Kansen

Online Lerend Netwerk I

23 juni 2022

Samen naar grote onderwijskansen!
(Voor)lezen, doe je mee?

Eerste hulp bij anderstalige nieuwkomers in de klas

Brenda Froyen

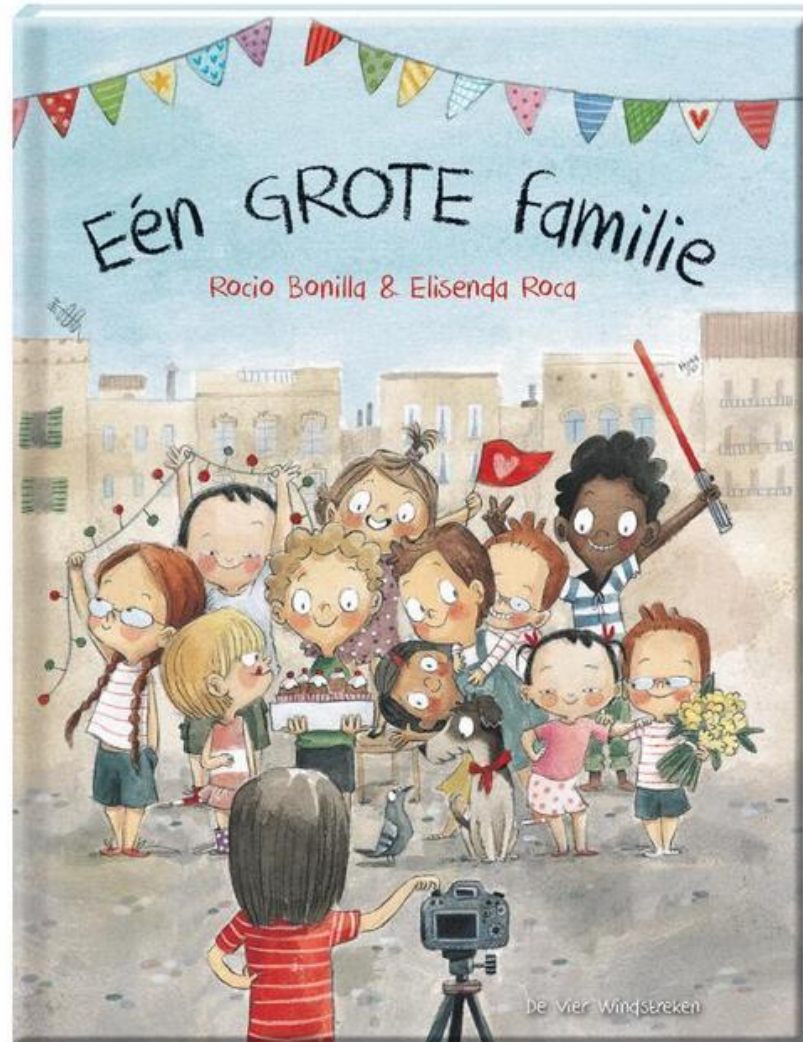
Wat mag je verwachten?

1. De uitdaging
2. Taalverwerving & taalleren
3. De praktijk in de reguliere klas
4. Top 10 samenvattende tips

1. De uitdaging

Diversiteit als uitdaging

<https://www.instagram.com/deklasvaneva/>

<https://boekwijzer.com/2020/06/05/culturele-diversiteit-in-kinderboeken-is-actueler-dan-ooit/>

Wettelijk kader

Waar moeten we aan werken?

De overkoepelende doelstelling van onthaal is tweeledig:

taalvaardigheid

integratie

**MENTALE / EMOTIONELE
DREMPELS!**

Talige drempels

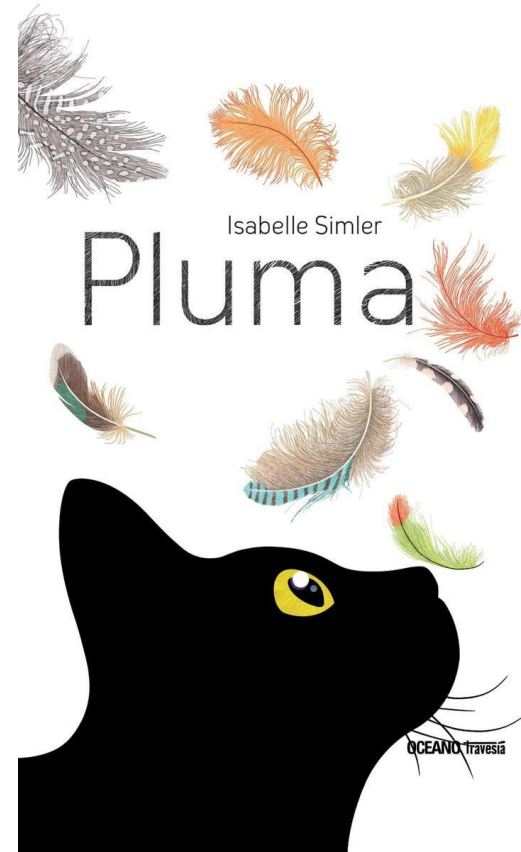
Sociale drempels

2. Taalontwikkeling & Taalleren

Taalontwikkeling

Welke talen spreek jij?
Waar heb je die geleerd?

Taalontwikkeling

Taalontwikkeling

! Stille periode: ontcijferingsperiode (eerst begrijpen, dan spreken)

Meer tijd nodig: minder woorden per taal

'Mixing period': mengen van talen, bv. *aquameloen*

Normale ontwikkelingsfouten: overgeneralisatie (bv. *loopte*), overextensie (bv. vrachtwagen/bus/bestelwagen = *auto*)

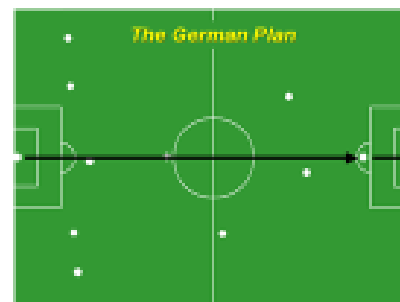
Vreemd accent

Vermijdingsstrategieën: woorden/constructies omzeilen, bv. veelvuldig gebruik van *doen/maken* of *gaan* + infinitief

Moeite met auditieve discriminatie (bv. tweeklanken 'ui' vs. 'eu')

Taal op school: een dubbele horde

- ❑ Elk kind staat voor uitdaging zich het nieuwe schooltaalregister eigen te maken.
- ❑ Kinderen van lager opgeleide ouders hebben het moeilijker om zich de schooltaal eigen te maken (verstremeling SES – thuistaal).
- ❑ Voor een anderstalige nieuwkomer duurt het gemiddeld 2 jaar om de thuistaalvariëteit te verwerven van een nieuwe taal; voor de abstracte schooltaalvariëteit is er gemiddeld duurtijd 6 tot 7 à 10 jaar nodig (afhankelijk van scholing in L1) 'Collier and Thomas, 2017).
- ❑ Taal is voor elke leerling actief, grillig en geleidelijk.

Taalleren en woordenschatverwerving

Wil dat dan zeggen dat de woordenschatontwikkeling voldoende spontaan op gang komt wanneer je vertrouwt op natuurlijke taalverwervingsprocessen en kinderen een rijk taalaanbod biedt en voldoende spreekkansen geeft?

Of moet je bewust bezig zijn met woordenschatontwikkeling en kennis over het leren en onthouden van woorden expliciet integreren in de (klas)praktijk?

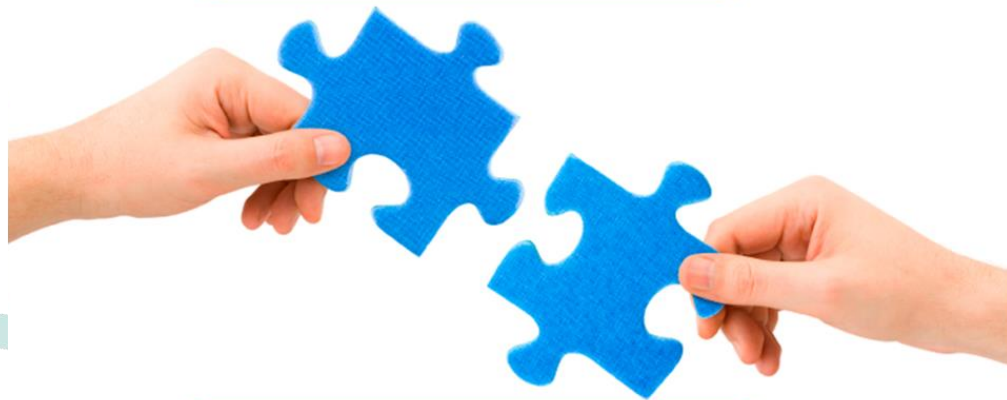

Taalleren en woordenschatverwerving

Niet 'of' maar 'en'

Incidenteel: de hele schooldag lang, in alle leergebieden, oog hebben voor interessante woorden

Impliciet: kinderen pikken nieuwe woorden op uit gesprekken, teksten en activiteiten en breiden zo hun woordenschatkennis uit

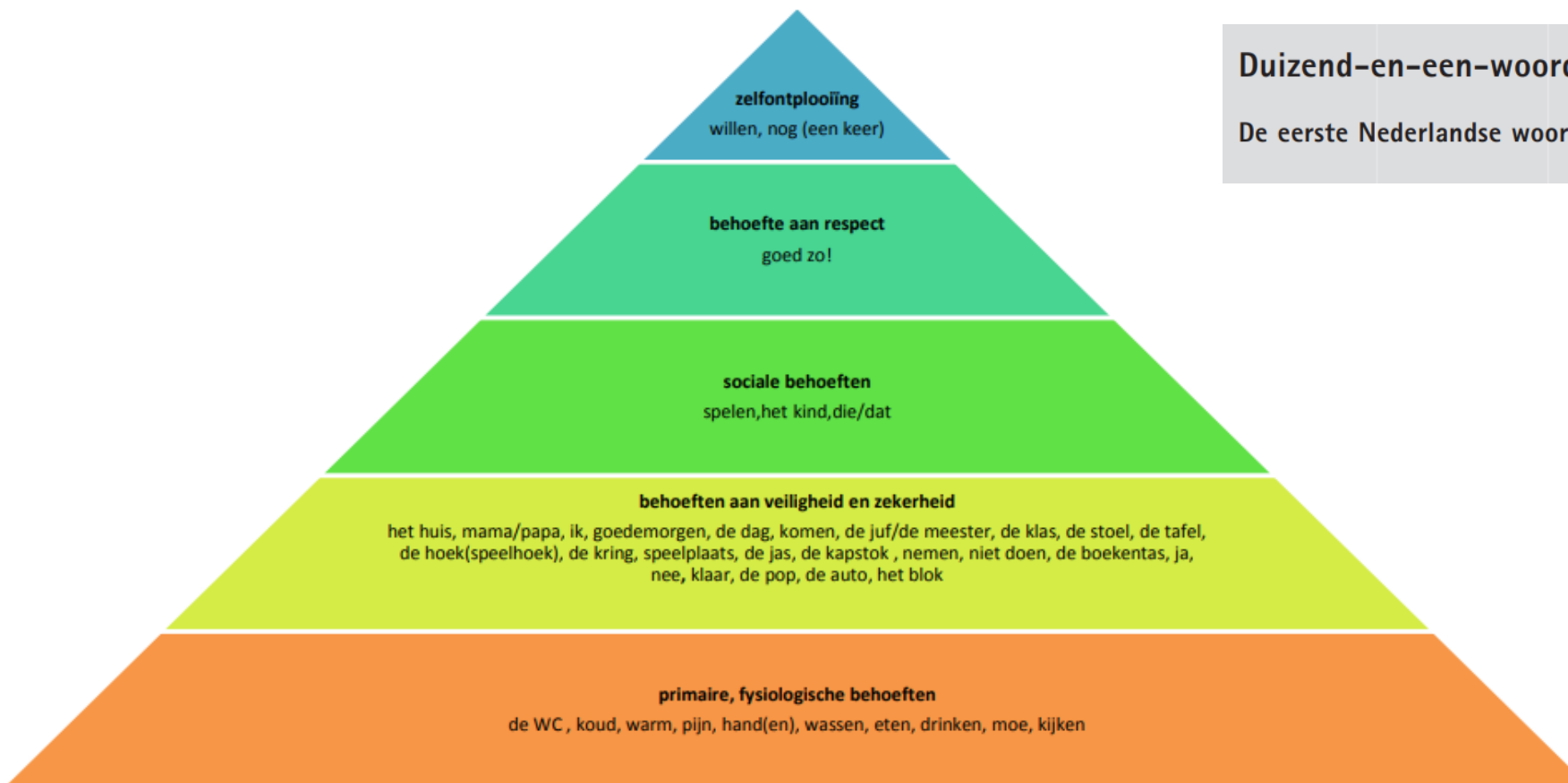

Expliciet: kinderen leren beter woorden door in te zoomen op specifieke woorden en er samen over na te denken

Intentioneel: je plant op voorhand woordenschatactiviteiten in en denkt bewust na over hoe je dat gaat aanpakken

Taalleren en woordenschatverwerving

Niet 'of' maar 'en'

Duizend-en-een-woorden

De eerste Nederlandse woorden voor anderstalige peuters en kleuters

Taalleren en woordenschatverwerving

Niet 'of' maar 'en'

Relevante context
gezocht?
Denk aan ...
een prentenboek,
leesles, Wero-les,
vakles...

Activeer
relevante
voorkennis

Bied woorden
in **clusters** aan

Gebruik **non-verbale
middelen** ter
ondersteuning

Geef woorden
betekenis op
verschillende manieren

Organisatiemodellen voor onthaalonderwijs

Aparte onthaakklas

- Weinig verbinding met Nederlandstalige leeftijdsgenoten en dus minder kansen tot impliciete taalverwerving
- Veel kansen om expliciet in te zoomen op taal
- Overgang naar reguliere klas verloopt vaak moeizaam

Geïntegreerde aanpak (in de reguliere klas)

- Vraagt veel van de reguliere leerkracht en van de nieuwkomer
- Moeilijk om alle lessen te volgen in vreemde taal

Semi-geïntegreerde aanpak

- Beste optie voor jongere nieuwkomers indien doelgericht en als ondersteuning op elkaar afgestemd wordt
- Pull-out tijdens **kortere** periodes **van de dag (vs. volledige dagen)**
- ! Overleg tussen klas- en zorg-/onthaalleerkracht is cruciaal

3. De praktijk in de reguliere klas

Klaspraktijk met oog op verbinding

Wat is er binnen deze les(sen) **haalbaar en relevant** voor AN?
→ doelen selecteren, aanpassen of vervangen

Beginsituatie
+ focus

Hoe en wanneer maak ik de gekozen doelen haalbaar?
→ ingrepen op niveau van materiaal, opdrachten,
werkvormen, ondersteuning...

Ingrepen

Als ik nu zie welke ingrepen er allemaal nodig zijn, laat mijn
klasorganisatie dit dan toe? → kan ik mijn onderwijs anders
inrichten, zodat dit wel mogelijk wordt?

Klasorganisa
tie

3.1 Beginsituatie als vertrekpunt

Intake & observatie

Structuur, veiligheid &
vertrouwen

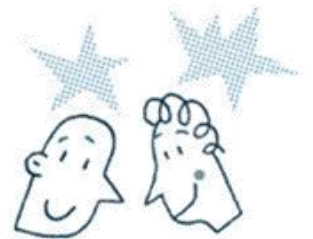
Structuur, veiligheid en vertrouwen als basis

Zoek een evenwicht tussen het “anders” zijn van de nieuwe leerling en de behoefte om deel uit te maken van de klasgroep.

Toon interesse, maar zet de AN in de beginperiode ook niet té zeer in de kijker. **Niet alle kinderen zijn zo graag “anders”.**

Focus evenzeer op de **aanknopingspunten** tussen kinderen als op de mogelijke verschillen.

Integreer activiteiten rond diversiteit, talensensibilisering, verschillende culturen... in je gewone klaswerking en niet enkel naar aanleiding van de aanwezigheid van de nieuwkomer.

talige
grondhouding

Structuur, veiligheid en vertrouwen als basis

Ondersteuning van schoolse vaardigheden	Ondersteuning van taalleren en schoolse inhouden
Broekzakboekje met basiswoordenschat + afbeeldingen om behoeften duidelijk te maken	Werken met woordspinnen aan begin van een thema + woordspinnen een zichtbare plaats geven doorheen het thema = sterke kapstokken!
Wekker/klokje om werktijd af te bakenen	Mooie, rijke prentenboeken en materialen voorzien die aansluiten bij het thema = = sterke visuele kapstokken
Werkdoelen zichtbaar maken (in bv. een weekplanning)	Ondersteuningssticker op de bank met alfabet in =/= schriften + tweeklanken
Dagplanning met pictogrammen + hoeken met pictogrammen (~opdracht visueel zichtbaar maken) – (kleuteronderwijs)	Foto's of afdruk van bordschema's/voorbeelden die aan bord kwamen, zodat leerling dit er nadien terug kan bijnemen.

UREN		MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
8.30 u.	8.55 u.	Godsdienst	Frans	Pedagogisch groepje	Wiskunde	Lichamelijke opv.
8.55 u.	9.20 u.	Godsdienst	Frans	Pedagogisch groepje	Wiskunde	Lichamelijke opv.
9.20 u.	9.45 u.	L.O. zwemmen/	Nederlands	Wiskunde	Wiskunde	Muzische vorming
9.45 u.	10.10 u.	L.O. zwemmen/	Nederlands	Wiskunde	Frans	Muzische vorming
10.10 u.	10.25 u.	SPEELTIJD	SPEELTIJD	SPEELTIJD	SPEELTIJD	SPEELTIJD
10.25 u.	10.50 u.	Wiskunde	Godsdienst	Spelling	Godsdienst	Nederlands
10.50 u.	11.15 u.	Wiskunde	Godsdienst	Spelling	Godsdienst	Frans
11.15 u.	11.40 u.	Wiskunde	Wiskunde	Nederlands (lezen)	O.W.	Wiskunde
11.40 u.	12.05 u.	Nederlands	Wiskunde	Nederlands (lezen)	O.W.	Wiskunde
12.05 u.	13.22 u.	MIDDAGPAUZE	MIDDAGPAUZE		MIDDAGPAUZE	MIDDAGPAUZE
13.22 u.	14.00 u.	Nederlands	O.W.		Muzische vorming	O.W.
14.00 u.	14.25 u.	Frans	O.W.		Muzische vorming	O.W.
14.25 u.	14.40 u.	SPEELTIJD	SPEELTIJD		SPEELTIJD	SPEELTIJD
14.40 u.	15.05 u.	Nederlands	O.W.		Muzische vorming	O.W.
15.05 u.	15.30 u.	Nederlands	O.W.		Muzische vorming	O.W.

Alle dagen een leeskwartier (meestal na de middag)

Ik volg alles mee in de klas

Ik volg mee, mits aanpssingen. (toetsen als inoefening)

Ik werk op mijn eigen niveau, zelfstandig.

Ik werk op mijn eigen niveau, onder begeleiding.

3.2 Focus kiezen

Belangrijk om jezelf volgende vragen te stellen:

Voor welke doelen is er **individuele begeleiding of begeleiding in kleine groepjes** nodig?

Voor welke doelen is het **zinvol om aan te sluiten bij de reguliere klas?**

Aan welke doelen kunnen ze **zelfstandig** werken?

3.2 Focus kiezen

Belangrijk om jezelf volgende vragen te stellen:

Voor welke doelen is er individuele begeleiding of begeleiding in kleine groepjes nodig?	Voor welke doelen is het zinvol om aan te sluiten bij de reguliere klas ?	Aan welke doelen kunnen ze zelfstandig werken?
---	--	--

<https://www.klascement.net/talen/>
<https://www.klascement.net/thema/leerlingen-uit-oekraine-in-de-klas>
<https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dese/docatlas/documentatiecentrum-atlas/digitale-dossiers/digitaal-dossier-6.html>

3.2 Focus kiezen

Belangrijk om jezelf volgende vragen te stellen:

Voor welke doelen is er **individuele begeleiding of begeleiding in kleine groepjes** nodig?

Voor welke doelen is het **zinvol om aan te sluiten bij de reguliere klas**?

Aan welke doelen kunnen ze **zelfstandig** werken?

Succesvol zelfstandig werken is eerder voor een beperkt aantal doelen geschikt.

Aan welke doelen kunnen nieuwkomers zinvol zelfstandig werken?

- Bijv. inoefenen wat er eerder in de (AN-)klas aan bod is gekomen aan de hand van een **persoonlijke werkbundel** (duidelijk gestructureerd en visueel ondersteund)

Naam: Jessica

Datum: van 08/10/2019 t.e.m. 11/10/2019

WERKTAKEN OP SCHOOL						
VAK	Moet of mag	TAAK	?	Klaar!	Verbetering	😊 😐 😞
REKENEN	MOET	Getallenkennis: Les 1, p. 43-45				😊 😐 😞
	MOET	Getallenkennis: Les 1, p. 46-50				😊 😐 😞
	MAG	Getallenkennis: Les 2, p. 51-56				😊 😐 😞
	MOET	Hoofdrekenen: Les 2, p. 111-112				😊 😐 😞
	MOET	Cijferen: Les 2, p. 190-191				😊 😐 😞
	MAG	Cijferen: Les 3, p. 192-193				😊 😐 😞
	MOET	Meten en meetkunde: Les 1, p. 272-275				😊 😐 😞

AGENDA:
 VRIJDAG TOETS REKENEN: p. 28-40
 Delers, veelvouden en deelbaarheid

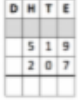

Hoe voel je je? Kleur je dagen groen, oranje of rood!

TAAKPLANNING

Naam: Jessica

Datum: van 08/10/2019 t.e.m. 11/10/2019

WERKTAKEN OP SCHOOL						
<u>VAK</u>	<u>Moet of mag</u>	<u>TAAK</u>			 	
		 Les 1, p. 43-45			 	
		 Les 1, p. 46-50			 	
		 Les 2, p. 51-56			 	
		 p. 22-25			 	
		 p. 10			 	
		 p. 5				

3.2 Focus kiezen

Belangrijk om jezelf volgende vragen te stellen:

Voor welke doelen is er individuele begeleiding of begeleiding in kleine groepjes nodig?	Voor welke doelen is het zinvol om aan te sluiten bij de reguliere klas?	Aan welke doelen kunnen ze zelfstandig werken?
---	---	---

Wat vertelt het etiket?

katoen

kunstvezel

wol

van dieren
(= dierlijke oorsprong)

van ruwe aardolie

van planten
(= plantaardige oorsprong)

1 Kijk met een technische bril!

- Uit welk materiaal is elk kledingstuk gemaakt? Waarvan is het materiaal afkomstig? Verbind.
- Onderzoek verschillende soorten textiel. Vul de tabel aan voor één soort textiel.

Hoe heet het materiaal?	
Proef 1: de waterproef Wat zie je als je het textiellapje in een beker water legt?	
Proef 2: de draadproef Kun je het lapje stof uitrafelen? Wat zie je?	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="background-color: #333; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">geweven</div> <div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">gebreid</div> <div style="background-color: #666; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">uit 1 stuk</div> </div>

2 Informatie op etiketten

- Welk etiket geeft een antwoord op de vraag? Verbind.

Welke maat is het?

Uit welke materialen is het gemaakt? (= samenstelling)

Waar is het gemaakt? (= herkomst)

Wat moet je doen opdat je het zou kunnen blijven gebruiken? (= onderhoud)

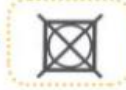

3 Symbolen op etiketten

- Wat betekent het symbool? Verbind.

• Lauw strijken. •

• Met de hand wassen. •

• Niet drogen in een droogtrommel. •

• Wassen op 95 °C (kookwas). •

- Teken nog een ander symbool dat je op een etiket vindt. Wat betekent het? ⚠

4 Welke informatie lees je?

- Kies een kledingstuk. Bekijk de etiketten. Maak een kledingfiche op een apart blad.

soort kledingstuk	onderhoud	samenstelling	herkomst	maat

- Ik ken drie verschillende soorten textiel.
- Ik weet waarvan textiel wordt gemaakt.
- Ik kan textiel onderzoeken aan de hand van een water- en draadproef.
- Ik kan de informatie op een etiket lezen.
- Ik ken enkele veelgebruikte symbolen om textiel te onderhouden.

Wat vertelt het etiket?

katoen

van dieren
(= dierlijke oorsprong)

1 Kijk met een technische bril!

- Uit welk materiaal is elk kledingstuk gemaakt? Verbind.
- Onderzoek verschillende soorten textiel. Vul de

Hoe heet het materiaal?

Proef 1: de waterproef
Wat zie je als je het textiellapje in een beker water legt?

Proef 2: de draadproef
Kun je het lapje stof uitrafelen? Wat zie je?

KRACHTIGE TAALLEEROMGEVING

contextrijk

ondersteuning

(inter)actief

4 Welke informatie lees je?

- Kies een kledingstuk. Bekijk de etiketten. Maak een kledingfiche op een apart blad.

soort kledingstuk	onderhoud	samenstelling	herkomst	maat
-------------------	-----------	---------------	----------	------

- Ik ken drie verschillende soorten textiel.
- Ik weet waarvan textiel wordt gemaakt.
- Ik kan textiel onderzoeken aan de hand van een water- en draadproef.
- Ik kan de informatie op een etiket lezen.
- Ik ken enkele veelgebruikte symbolen om textiel te onderhouden.

antwoord op de vraag? Verbind.

welke materialen is het gemaakt? (samenstelling)

Waar is het gemaakt? (= herkomst)

Wat moet je doen opdat je het zou kunnen blijven gebruiken? (= onderhoud)

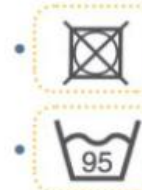
...rijken.

...l wassen.

...n droogtrommel.

...p 95 °C (kookwas).

...moet dat je op een etiket vindt. Wat betekent het? ⚠

Verbinding & functionaliteit

functioneel

- Verbinding** met opdrachten van andere leerlingen
 - spelling – visuele discriminatie van woorden in woordpakket
 - verhalen – auditieve discriminatie van woorden in verhaal
 - filmpjes in thuistaal ter voorbereiding

contextrijk

- Functionele** opdrachten ten dienste van de klas
 - maskers knutselen die later worden ingezet bij dramaspel
 - beschrijving van klasgenoten - tussendoortjes

(inter)actief

Les 4: Betekenissen

Je oefent allerlei leerstof over 'betekenissen' verder in.

1 Verbind elke tekstballon met de juiste persoon. Let vooral op de lichaamstaal.

2 Wat zou het jongetje zeggen? Schrijf het antwoord in de tekstballon.

Lichaamstaal

De Oekraïense leerlingen krijgen een aantal emoties met afbeeldingen in het Nederlands. Ze zeggen een zin in het Oekraïens met die emotie. Kunnen de andere kinderen de emotie afleiden / benoemen? Wat toont dit aan? Wat doet lichaamstaal?

Uit Tijd voor Taal accent: 4de leerjaar

3.3 Differentiatie binnen je klasorganisatie

Inspelen op diversiteit binnen je klas werkt beter wanneer...

- niet alle leerlingen altijd op hetzelfde moment met hetzelfde bezig zijn.
- leerlingen delen van hun werktijd zelf kunnen invullen en jij jezelf op die manier “vrij roostert” (= eigenaarschap!)
- het normaal is binnen de klas dat niet iedereen hetzelfde goed kan en dat het normaal is dat we elkaar helpen.
- er in de klaspraktijk regelmatig gebruik gemaakt wordt van hoekenwerk, groepswork, project, coöperatieve werkvormen... (= kinderen inzetten om elkaar te ondersteunen = meer ondersteuningstijd voor jou!)

4. Top 10 tips

4. Top 10 tips

1. Versterk je basiszorg (7 principes van taalkrachtig onderwijs)
2. Zet in op verbinding met leeftijdsgenoten (opdrachten)
3. Overschat het rendement van zelfstandig werk niet.
4. Onderschat de meerwaarde van 'gewoon meevolgen' niet.
5. Gebruik rijke taal.
6. Visualiseer & concretiseer.
7. Laat de moedertaal inzetten als ondersteuning.
8. Rooster je als klasleerkracht 'vrij' om individueel met de AN aan de slag te gaan.
9. Werk samen, deel, vraag hulp.
10. Wees mild voor jezelf

Uitwisseling

In groepjes van 3

Bespreek volgende vragen:

Hoe gaan jullie om met AN in jullie school?

Welke 'sterktes' wil je graag delen?

Welke materialentips wil jij graag meegeven?

Wat neem jij uit deze sessie mee?

Duid een notulist / woordvoerder aan.

Vragen & bedenkingen?

Brenda.Froyen@arteveldehs.be

